

SOORTGERICHT ONDERZOEK UILEN

Willeskop 67, 67a (Montfoort)

COLOFON

Soortgericht onderzoek uilen

Opdrachtgever:	Mees Ruimte & Milieu
Contactpersoon:	Mevr. L.G.A. van Laar
Uitgevoerd door:	Bureau Buitenwaard Bosweg 27 3922 GK Elst (Ut) t. 06 22089164 e. info@bureaubuitenwaard.nl w. www.bureaubuitenwaard.nl
Kamer van Koophandel:	30236846
BTW nr:	NL 1765 03 973 B01
IBAN	NL51 KNAB 0737 2769 75
Tekst en samenstelling:	Dhr. R. van Laar en D. J. Gijsbertsen MSc.
Status:	Definitief
Datum:	11 januari 2021

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Vraagstelling.....	3
1.3	Leeswijzer.....	3
2	ONDERZOEKSMETHODE.....	4
2.1	Onderzoeksmethode.....	4
2.2	Veldbezoeken.....	4
2.3	Volledigheid inventarisatie.....	4
3	ONDERZOEKSGBIED EN VOORNEMEN	5
3.1	Situering onderzoeksgebied.....	5
3.2	Kenmerken onderzoeksgebied.....	5
3.3	Voornemen	5
4	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	6
4.1	Algemeen	6
4.2	Bevindingen veldbezoeken	6
4.3	Informatie lokale uilenwerkgroep.....	6
4.4	Conclusie	6
5	TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	7
5.1	Effectanalyse	7
5.2	Toetsing.....	7
6	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	8
6.1	Algemeen	8
6.2	Resultaten	8
6.3	Effecten	8
6.4	Toetsing.....	8
6.5	Aanbevelingen (mitigatie)	8
7	GERAADPLEEGDE BRONNEN	10
7.1	Literatuur	10
	BIJLAGE 1 – FOTO IMPRESSIE.....	11

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Werktent BV is voornemens op Willeskop 67 en 67a een ruimtelijke ontwikkeling te doen. Het perceel is een voormalig agrarisch bedrijf met bijgebouwen. Op het terrein bevinden zich een opslaghal, twee voormalige stallen, een hooiberg en een houten schuurtje. De gebouwen verkeren in vervallen staat. Men wil de gebouwen en objecten amoveren met uitzondering van de westelijke schuur. Deze is in gebruik als opslagloods en zal verlengd worden.

In voorbereiding op deze ontwikkeling is een ecologische quickscan uitgevoerd (*Rapportage ecologische quickscan Montfoort*, Bureau Buitenwaard 30 mei 2020). Tijdens dit verkennend onderzoek zijn sporen van de kerkuil (*Tyto alba*) aangetroffen in de vorm van krijtsporen (uitwerpselen) en braakballen. Vaste rust- en verblijfplaatsen en het functioneel leefgebied van deze soort zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (art. 3.1). Om vast te stellen of de kerkuil in het plangebied aanwezig is en welke functie het plangebied heeft voor de soort, heeft Bureau Buitenwaard een nader onderzoek uitgevoerd. De resultaten en gevolgtrekkingen van dit onderzoek worden in de voorliggende rapportage besproken.

1.2 Vraagstelling

Met dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

1. Komt de kerkuil in het plangebied voor?
2. Welke functie(s) heeft het plangebied voor deze soort?
3. Leidt de ingreep tot overtreding van verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming?
4. Wat kan gedaan worden om (mogelijke) schade aan kerkuilen, hun verblijfplaatsen en/of leefgebied te voorkomen?

1.3 Leeswijzer

Deze rapportage beschrijft de bevindingen uit het soortgericht onderzoek naar uilen met focus op de kerkuil. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft het onderzoeksgebied en voornemen. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksresultaten beschreven. Hoofdstuk 5 bevat de toetsing aan de Wet natuurbescherming en hoofdstuk 6 sluit af met de conclusie en aanbevelingen.

2 ONDERZOEKSMETHODE

2.1 Onderzoeksmethode

Bureau Buitenwaard voert onderzoeken uit conform de richtlijnen in de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2017). Voor het onderzoek naar de aanwezigheid van kerkuilen is de onderzoeksmethodiek uit het Kennisdocument Kerkuil *Tito alba* (BIJ12, 2017) gevolgd. Hierin worden drie veldbezoeken in de periode (februari – half oktober) voorgeschreven. Tussen de onderzoeksmomenten liggen tenminste 10 dagen. Wanneer tijdens drie veldbezoeken geen activiteiten van Kerkuilen worden vastgesteld kan de aanwezigheid hiervan of het in gebruik zijn van een verblijfplaats of nest met zekerheid worden uitgesloten. Wanneer duidelijk is dat er een vaste verblijfplaats aanwezig is, is verder onderzoek niet langer noodzakelijk.

2.2 Veldbezoeken

De onderzoekslocatie is vier keer bezocht, waarvan twee keer door ecooloog R.J.A. van Laar, één keer door ecooloog D.J. Gijsbertsen en één keer door beide tegelijk. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een verrekijker, sterke zaklamp en audiorecorder. Tijdens alle onderzoeken zijn het erf met, gebouwen en directe omgeving gedurende circa één uur geobserveerd op de aanwezigheid van uilen. Tijdens het eerste veldbezoek is de stal met krijtsporen en braakballen grondig onderzocht op (recente) activiteit en is de baltsroep van de kerkuil afgespeeld. Bij het tweede en vierde onderzoek is ook de context van de gebouwen onderzocht. Hierbij is buiten het plangebied onderzocht om in de omliggende ruimte (ca. 250m naar alle kanten) de aanwezigheid van kerkuilen uit te sluiten. Het onderzoek op 30 juli betreft een extra veldbezoek waarin gecontroleerd is op eventuele activiteit van uilen in de ochtend.

2.3 Volledigheid inventarisatie

De onderzoeken zijn uitgevoerd volgens de richtlijnen van het bevoegd gezag. Zo is voldaan aan de onderzoeksinspanning die vereist is om een eventuele ontheffing op de Wet natuurbescherming te kunnen verkrijgen, of is in afdoende mate aangetoond dat de onderzochte soorten en gebiedsfuncties niet binnen het onderzochte gebied aanwezig zijn.

Deze inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen worden op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat *redelijkerwijs* verwacht kan worden.

Met de gekozen onderzoeksmethode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

3 ONDERZOEKSGBIED EN VOORNEMEN

3.1 Situering onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bevindt zich in de gemeente Montfoort ten zuidwesten van de dorpskern. Het betreft enkele panden aan de Willeskop. De panden zijn gelegen aan de achterzijde van nummer 69, het terrein is te bereiken via nummer 67 en 67a en valt hier onder. Hieronder (fig. 1) ziet u een situering van het plangebied op topografische kaart met boven het plangebied de provinciale weg; Willeskop.

Figuur 1 | Situering onderzoekslocatie met het plangebied rood omkaderd (bron ondergrond: Arcgis online)

3.2 Kenmerken onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie betreft een voormalig agrarisch bedrijf. Er bevinden zich drie grote gebouwen waarvan twee oude stallen en een opslagloods. De gebouwen zijn gedekt met golfplaten en opgetrokken uit een halfsteensmuur. Verder bevinden zich op het terrein een hooiberg en oude houten schuurtje. Afgezien van de opslagloods zijn de gebouwen niet in gebruik en verkeren ze in vervallen staat. Rondom de stallen liggen verhardingen. Daaromheen liggen agrarische graslanden. Aan de westzijde grenst het plangebied aan een watergang die dienst doet als afwateringskanaal voor omliggend agrarisch grasland. Door achterstallig onderhoud heeft het terrein een rommelig karakter en is er spontane plantengroei (opslag) aanwezig in de vorm van enkele struiken en bomen.

3.3 Voornemen

De opdrachtgever is voornemens alle gebouwen, met uitzondering van de opslagloods aan de westzijde, te amoveren. Bij de werkzaamheden worden geen bomen gekapt of watergangen gedempt.

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 Algemeen

Op basis van het nader onderzoek naar de kerkuil kan de aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van de kerkuil, in (de directe omgeving van) het plangebied worden uitgesloten. Tijdens alle veldbezoeken zijn geen kerkuilen waargenomen. Ook zijn er geen verse sporen in de vorm van braakballen of krijtsporen aangetroffen in het plangebied. Wel zijn bij dit onderzoek de bosuil (*Strix aluco*) en de ransuil (*Asio otus*) waargenomen. In de locatieplattegrond in bijlage 1 zijn alle waarnemingen weergegeven.

4.2 Bevindingen veldbezoeken

Tijdens de veldbezoeken zijn geen kerkuilen in en om het plangebied waargenomen. Er zijn geen zichtwaarnemingen gedaan en ook de afgespeelde baltsroep van de kerkuil leverde geen reactie op. In en om het plangebied zijn verder geen nieuwe sporen van de kerkuil aangetroffen. Op grond van deze bevindingen kan de aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van de kerkuil en eventuele andere voor deze soort belangrijke gebiedsfuncties worden uitgesloten.

Tijdens het onderzoek op 27 juli is ten noordoosten van het plangebied een ransuil waargenomen. Deze uil liet zich na het vallen van de schemering enkele keren horen vanuit een aantal hoge populieren. Mogelijk verblijft de ransuil overdag in deze boom.

In de opslagloods aan de westzijde van het plangebied zijn op 30 juli sporen gevonden van een bosuil (zie bijlage 1). In de loods lagen enkele veren en uitwerpselen van deze soort. De uil heeft hier vermoedelijk enige tijd gerust op het dakspant.

4.3 Informatie lokale uilenwerkgroep

Aanvullend op het veldonderzoek is contact gelegd met de lokale uilen werkgroep (Nestkasten Werkgroep Woerden). Deze werkgroep inventariseert, registreert en faciliteert de nestgelegenheid van uilen in de regio. Voor zover bekend bij deze werkgroep zijn er rondom het plangebied momenteel geen bezette kerkuil territoria of nestkasten aanwezig. Wel werd de aanwezigheid van een bezette bosuilennestkast ten noorden van het plangebied, aan de overzijde van de Hollandse IJssel gemeld. De in het plangebied aangetroffen sporen zijn mogelijk afkomstig van de hier verblijvende vogels.

4.4 Conclusie

Het plangebied vormt geen onderdeel van een bewoond kerkuilen territorium. Ook zijn geen territoria in de directe omgeving (straal van ca. 250m) aanwezig. De eerder in het plangebied aangetroffen sporen (quickscan, dd. 11 mei 2020) zijn gedateerd. Het is mogelijk dat het plangebied in het verleden bezocht is door een kerkuil. Bijvoorbeeld door een dier dat tijdens nachtelijk foerageertochten enige tijd verbleef in de stal of een dier dat af en toe overdag geroest heeft in de stal.

Tijdens de veldbezoeken in het kader van dit kerkuilenonderzoek is vastgesteld dat het plangebied onderdeel vormt van het territorium van de ransuil en de bosuil.

Gelet op het voorkomen van diverse uilen soorten in (de omgeving van het plangebied) worden in hoofdstuk vijf maatregelen aanbevolen die het plangebied kunnen versterken als onderdeel van de biotoop van uilen.

5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

5.1 Effectanalyse

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of andere voor de kerkuil essentiële gebiedsfuncties aanwezig. Bij uitvoering van het voornemen worden daarom geen verblijfplaatsen aangetast. Negatieve effecten op verblijfplaatsen of andere voor kerkuilen essentiële gebiedsfuncties zijn uitgesloten.

Het plangebied vormt onderdeel van het foerageergebied van de bosuil en de ransuil. De opslaghal aan de westzijde van het plangebied wordt door de bosuil incidenteel gebruikt als rustplaats. Als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen treden geen wezenlijke veranderingen aan het karakter van het plangebied op. Bovendien is in de omgeving van het plangebied ruim voldoende geschikt foerageergebied voor deze uilen soorten voorhanden. Voor de bosuil zijn voldoende alternatieve rustplaatsen beschikbaar in de vorm van open schuren, bomen, knotwilgen en struweel. Negatieve effecten op voor andere uilen belangrijke gebiedsfuncties zijn daarom niet van toepassing.

5.2 Toetsing

Uit de effectanalyse blijkt dat bij uitvoering van het voornemen geen negatieve effecten voor kerkuilen optreden. Overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming is daarom niet aan de orde. De voorgenomen werkzaamheden kunnen zonder verder ontheffing uitgevoerd worden.

De bosuil en ransuil zijn nationaal beschermde soorten. Deze soorten worden ingedeeld in twee groepen. Vogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is (categorie 1 t/m4) en vogels waarvan de nestplaats alleen onder bijzondere omstandigheden jaarrond beschermd is (categorie 5). De bosuil behoort tot een categorie 5 vogel, de ransuil tot een categorie 4 vogel. Van beide soorten is geen nestplaats in of nabij het plangebied aanwezig. Aantasting en daarmee overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming is daarom niet van toepassing.

6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Algemeen

Het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens de wettelijke goedgekeurde protocollen en richtlijnen voor het onderzoek naar de kerkuil. Er kan daarom worden vastgesteld dat het plangebied afdoende onderzocht is.

Voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

6.2 Resultaten

In het onderzoeksgebied zijn geen vaste rust of verblijfplaats van de kerkuil of andere voor deze soort essentiële gebiedsfuncties aanwezig.

Het plangebied vormt onderdeel van het territorium van de bosuil en de ransuil. Het gebied wordt gebruikt als foerageergebied maar is niet van essentieel belang, aangezien de omliggende terreinen vergelijkbare kenmerken hebben. De rustplaats van de ransuil ligt buiten de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden.

6.3 Effecten

Uitvoering van het voornemen heeft geen gevolgen voor de kerkuil. Ook kunnen negatieve effecten op andere uilensoorten worden uitgesloten.

Om het leefgebied van de bosuil en de ransuil binnen het plangebied te versterken worden onderstaand enkele aanbevelingen gedaan. Op deze wijze kan worden bijgedragen aan een duurzaam behoud van deze uilen soorten.

6.4 Toetsing

Met het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden wordt de Wet natuurbescherming niet overtreden. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is daarom geen ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

6.5 Aanbevelingen (mitigatie)

Om eventuele verstoring van uilen in de omgeving te beperken en om het plangebied aantrekkelijk te houden en maken voor de waargenomen soorten kunnen aanvullende maatregelen genomen worden. Deze maatregelen zijn niet verplicht, maar kunnen op vrijwillige basis door de initiatiefnemer getroffen worden. Onderstaande aanbevelingen zijn opgesteld aan de hand van soort-specifieke kennis toegepast op de situatie in het plangebied.

1. Toegankelijk houden van de gebouwen om uilen de mogelijkheid te bieden te foerageren en rusten in de gebouwen. Dit kan door het aanbrengen van een uilengat in de nok of zijgevel van het gebouw (zie bijlage 1). Het openlaten van deuren, ramen of andere openingen is minder geschikt als maatregel omdat hiermee uilen onbedoeld opgesloten kunnen worden wanneer een deur toch gesloten wordt. Ook andere soorten zoals vleermuizen en algemene broedvogels maken gebruik van dergelijke openingen om in een gebouw te foerageren of rusten.
2. Aanbieden nestplaatsen: Uilen hebben in ons land vaak gebrek aan nestplaatsen. Met name de kerkuil is volledig aangewezen op door mensen aangeboden nestplaatsen. Om de kerkuil in het plangebied een kans te bieden wordt het plaatsen van een kerkuil nestkast in een van de (lieft open) schuren aanbevolen. Deze maatregel kan zeer effectief en de soort goede

kansen geven om zich duurzaam te vestigen in het gebied. Behalve voor de kerkuil kan het plaatsen van een bosuilen kast in één van de hogere bomen om het plangebied succesvol zijn.

3. Beperken van licht: om lichtgevoelige soorten zoals uilen en vleermuizen zo min mogelijk te verstoren is het belangrijk de aanwezigheid van kunstlicht te beperken. Dit kan door verlichting niet onnodig te laten branden, te werken met sensoren waardoor lampen alleen aanschakelen wanneer er bewegingen zijn en gebruik te maken van object gerichte lampen waarmee uitstraling naar de omgeving beperkt wordt.
4. Behouden en versterken groenstructuur: de waarde van het gebied voor uilen kan vergroot worden door het planten van bomen en struiken rondom de gebouwen en het verdere erf. Deze groenstructuur biedt behalve ruimte om te rusten een leefgebied voor prooidieren van de uil; kleine knaagdieren. Concrete maatregelen om de groenstructuur te versterken zijn:
 - Inzaaien van een ongebruikt stuk terrein of perceelgrens met een kruidenmengsel. Hierdoor vergroot men het voedselaanbod voor insecten en kleine knaagdieren. Deze soorten dienen dan weer als voedsel voor uilen en vleermuizen.
 - Aanplanten van struiken of heesters zoals lijsterbes, vlinderstruik of meidoorn. Dit om dezelfde reden als het kruidenmengsel en als extra schuilgelegenheid voor vogels en kleine zoogdieren.
 - Planten van opgaande bomen zoals ratelpopulier, zwarte els of schietwilg. Deze soorten gedijen goed op een natte bodem en bieden nestgelegenheid en foerageergebied.

Voor het realiseren van bovenstaande maatregelen kan nader advies door een ecooloog of deskundige van de lokale uilenwerkgroep geraadpleegd worden.

7 GERAADPLEEGDE BRONNEN

7.1 Literatuur

BIJ12 (2017). Kennisdocument Kerkuil, Tyto alba. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Paul Böhre (2018) Roofvogels en uilen van Noordwest-Europa. Fontaine Uitgevers, Amsterdam

Sovon (2018). Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht.

Vogelbescherming Nederland (2020) Kerkuil. Geraadpleegd op 7-9-2020 van,
<https://kerk.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/kerkuil>

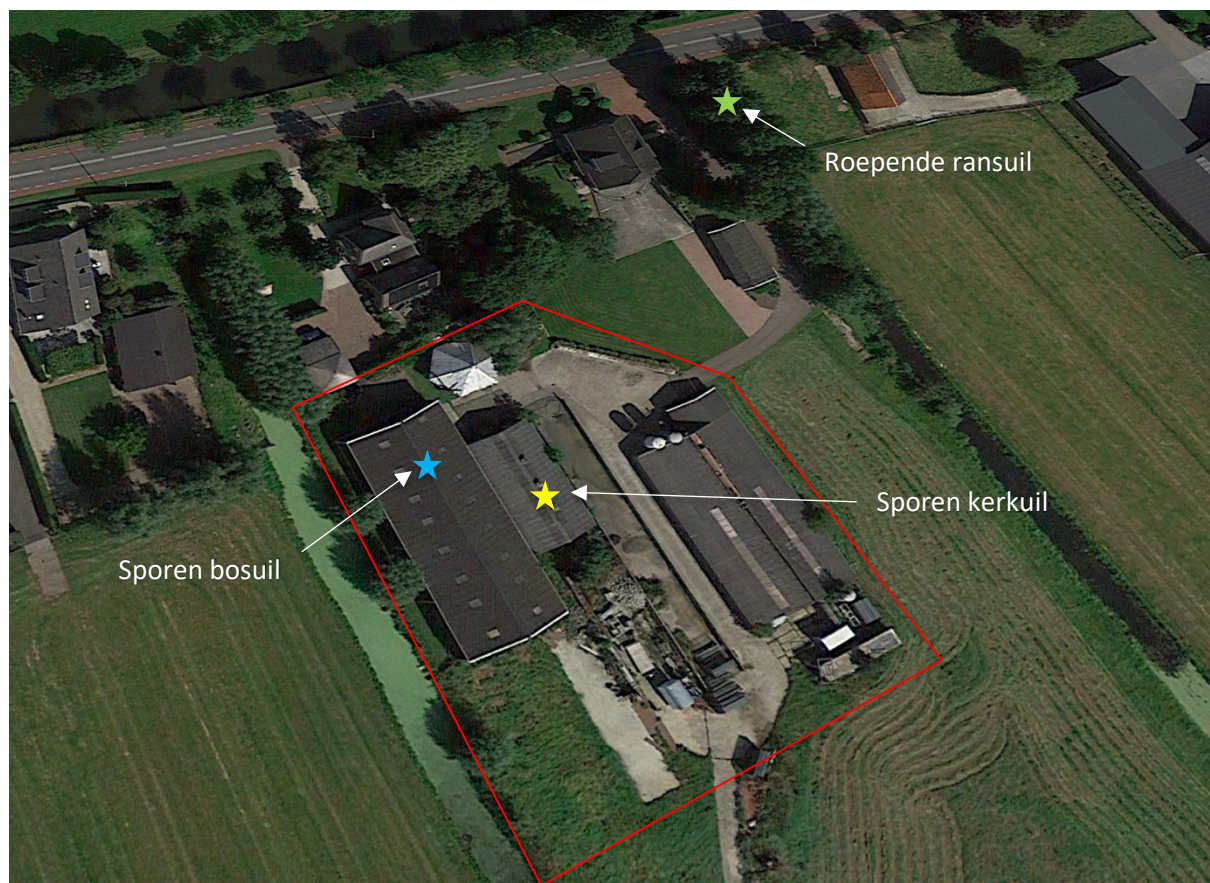
BIJLAGE 1 – FOTO IMPRESSIE

Foto 1 | Ruiveren van de bosuil aangetroffen in de meest westelijke schuur.

Foto 2 en 3 | Voorbeelden van een uilengat in nok van een schuur waardoor uilen toegang hebben tot de schuur of achterliggende nestkast (bron Wikipedia).

Figuur 2 | Locatieplattegrond met overzicht van waarnemingen, de rode lijn markeert de grens van het plangebied (bron ondergrond: Google Earth Pro).